

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wymiaru zewnętrznego europejskiej polityki energetycznej

(2016/C 264/04)

Sprawozdawca: Vitas MAČIULIS

Dnia 16 grudnia 2015 r. prezydencja Rady Unii Europejskiej, działając na podstawie art. 262 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

wymiaru zewnętrznego europejskiej polityki energetycznej.

Sekcja Stosunków Zewnętrznych, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię dnia 19 kwietnia 2016 r.

Na 516. sesji plenarnej w dniach 27–28 kwietnia 2016 r. (posiedzenie z dnia 28 kwietnia 2016 r.) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny 143 głosami (2 osoby wstrzymały się od głosu) przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia: w kierunku skonsolidowanej i stabilnej zewnętrznej polityki energetycznej w UE

1.1. Energia jest nieodłącznym elementem polityki międzynarodowej i zajmuje czołowe miejsce w programie UE. Ponieważ gracze międzynarodowi próbują wykorzystywać energię jako narzędzie do osiągnięcia celów politycznych, UE powinna zachować czujność w kwestiach dotyczących energii, w interesie swoich obywateli.

1.1.1. Trzy czynniki mają kluczowe znaczenie dla zewnętrznego wymiaru energetyki: dywersyfikacja, mówienie jednym głosem oraz odpowiednio rozwinięty wewnętrzny system energetyczny.

1.2. Dywersyfikacja źródeł energii, dostawców i tras dostaw w UE jest niezbędna w kontekście zewnętrznej polityki energetycznej. Jak podkreślono w strategii UE dotyczącej unii energetycznej, głównym wyzwaniem dla UE jest fakt, że ponad połowa zużywanej w niej energii pochodzi z importu, który musi być gwarantowany określoną polityką handlową.

1.2.1. Należy rozszerzać krąg partnerów w dziedzinie importu energii poprzez nieustanne dążenie do dialogu i nawiązywanie go z nowymi, rzetelnymi i przewidywalnymi dostawcami energii.

1.2.2. Nowe istotne projekty infrastrukturalne, przyczyniające się do osiągnięcia celów dotyczących dywersyfikacji, powinny odpowiadać celom określonym w strategii dotyczącej unii energetycznej i być w pełni zgodne z dorobkiem UE. Powinny również być całkowicie zgodne z celem rozwijania zdecentralizowanego systemu energetycznego, w którym kluczową rolę odgrywają źródła odnawialne.

1.2.3. Należy wspierać współpracę między przedstawicielami sektora prywatnego i politycznego z myślą o znalezieniu najbardziej odpowiednich sposobów i partnerów, jeśli chodzi o rozwój stosunków zewnętrznych w dziedzinie energii. Cele w zakresie bezpieczeństwa energetycznego i zrównoważoności zawsze powinny być brane pod uwagę.

1.3. Należy dążyć do mówienia jednym głosem pomimo tego, że państwa członkowskie różnią się pod względem koszyka energetycznego, struktury importu i tradycyjnych partnerów. Wspólne wewnętrzne stanowisko UE jest kluczem do silnego wymiaru zewnętrznego.

1.3.1. EKES wzywa państwa członkowskie do skoordynowania indywidualnych interesów energetycznych i stałego utrzymywania wzajemnej solidarności i przejrzystości.

1.3.2. EKES z zadowoleniem przyjmuje wniosek Komisji z dnia 16 lutego 2016 r. wzmacniający istniejący mechanizm wymiany informacji w odniesieniu do międzyrządowych umów i instrumentów niewiążących.

1.3.3. Ważnym punktem zewnętrznej polityki energetycznej UE powinny być wspólne normy w zakresie ochrony środowiska i bezpieczeństwa jądowego stosowane w ramach projektów energetycznych realizowanych w krajach graniczących z UE. Zakupy energii z krajów, które nie przestrzegają tych norm, powinny zostać ograniczone.

1.4. Mocny wewnętrzny system energetyczny to podstawa ograniczenia wpływu z zewnątrz: jednym z kluczowych wymiarów unii energetycznej jest stworzenie w pełni funkcjonalnego i przejrzystego unijnego wewnętrznego rynku energii. Bezpośrednio przełożyłoby się to na skuteczniejsze podejście UE w stosunkach zewnętrznych w dziedzinie energii.

1.4.1. Trzeba stworzyć wszystkie niezbędne elementy infrastruktury energetycznej, aby umożliwić optymalizację i usprawnienie importu zasobów energetycznych do UE.

1.4.2. EKES podkreśla potrzebę pełnego zintegrowania sieci i systemów energetycznych wszystkich państw członkowskich w ramach wewnętrznego rynku UE oraz zadbania o ich pełną synchronizację.

1.4.3. Należy utrzymać konkurencyjność unijnych producentów energii dzięki ustanowieniu równych warunków działania dla producentów europejskich i pozaeuropejskich.

1.4.4. EKES nalega, by przy opracowywaniu i wdrażaniu zewnętrznej polityki energetycznej UE uwzględniono potrzebę dysponowania przez przemysł europejski, a zwłaszcza energochłonne gałęzie, konkurencyjnymi, stabilnymi i przewidywalnymi dostawami energii, tak aby umożliwić im konkurowanie na równych warunkach z podmiotami międzynarodowymi.

1.5. Przyszłościowa polityka energetyczna, która pomogłaby w osiągnięciu zewnętrznych celów UE, w tym w kontekście porozumienia COP 21, powinna przede wszystkim opierać się na systematycznym uwzględnianiu celów europejskiej polityki klimatycznej oraz ogólnych działań wspólnoty międzynarodowej na rzecz ograniczania zmiany klimatu, zwłaszcza przez rozwój trzech kluczowych elementów: odnawialnych źródeł energii, efektywności energetycznej oraz badań i rozwoju.

1.5.1. Odnawialne źródła energii stanowią zasadniczy element zwiększania bezpieczeństwa energetycznego i ograniczania zależności od importu.

1.5.2. UE powinna dołożyć wszelkich starań, by utrzymać wiodącą pozycję w tej dziedzinie.

1.5.3. Efektywność energetyczna stanowi jeden z filarów ograniczania wielkości zużycia energii w UE i, co za tym idzie, ograniczania importu energii. Dlatego zasadnicze znaczenie przypada ograniczeniu wydatków odbiorców prywatnych i komercyjnych na energię.

1.6. Należy przeznaczyć odpowiednie środki na badania i rozwój, co doprowadzi do zwiększenia efektywności i obniżenia kosztów wytwarzania energii. W tym kontekście istotna jest również współpraca międzynarodowa.

1.7. Ponieważ energia powinna być przystępna cenowo dla konsumentów oraz wspierać konkurencyjność przemysłu, EKES wzywa Komisję i rządy krajowe do przypisania dużej roli społeczeństwu obywatelskiemu, partnerom społecznym i organizacjom konsumenckim. Dlatego też EKES apeluje o nawiązanie europejskiego dialogu na temat energii oraz utworzenie Europejskiego Forum Energii z udziałem wszystkich zainteresowanych podmiotów. Ma to zasadnicze znaczenie dla stworzenia inteligentnej, efektywnej i zrównoważonej zewnętrznej polityki energetycznej UE.

1.7.1. EKES musi zmobilizować organy międzynarodowe będące elementem jego struktur do odgrywania aktywnej roli w tworzeniu skutecznej i solidnej zewnętrznej polityki energetycznej UE.

2. Kontekst

2.1. Kwestie energetyczne dopiero niedawno stały się ważne w unijnych debatach politycznych i znalazły się na czołowym miejscu w programie Komisji Europejskiej. EKES również podejmuje działania dotyczące zewnętrznego wymiaru polityki energetycznej oraz wydał już szereg opinii na ten temat ⁽¹⁾.

2.2. Z uwagi na wzrost uzależnienia UE od importu energii, w szczególności w postaci ropy naftowej i gazu, zewnętrzny wymiar polityki energetycznej UE staje się kwestią kluczową dla zapewnienia bezpieczeństwa dostaw energii.

2.2.1. Ponad połowa (53,2 %) unijnego wewnętrznego zużycia energii brutto pochodzi z importu. UE importuje 44,2 % paliw stałych (z czego ponad połowa to węgiel kamienny), 87,4 % ropy naftowej i produktów ropopochodnych oraz 65,3 % gazu ziemnego (dane Eurostatu z 2013 r.).

2.2.2. Dane te wyraźnie obrazują stopień zależności UE od wymiany handlowej z dostawcami z państw trzecich. W tej sytuacji, jeśli dostawca okazałby się niewiarygodny lub nieprzewidywalny albo jeżeli infrastruktura nie byłaby właściwie utrzymywana, bezpieczeństwo energetyczne całej UE mogłoby zostać poważnie naruszone.

3. Znaczenie dywersyfikacji w stosunkach zewnętrznych w dziedzinie energii

3.1. Mając na uwadze dywersyfikację źródeł energii, dostawców i tras, UE powinna szukać nowych możliwości współpracy i wzmocnienia istniejących partnerstw energetycznych z państwami trzecimi.

3.2. W przewidywalnej przyszłości Rosja najprawdopodobniej pozostanie głównym partnerem UE w obszarze importu energii. Dotyczy to zwłaszcza gazu przesyłanego gazociągami.

3.2.1. Dla Rosji priorytetem jest co najmniej utrzymanie swojej korzystnej pozycji na rynku energii UE, który jest zarówno jej największym obszarem eksportowym, jak i bardzo rzetelnym klientem.

3.2.2. Projekt gazociągu Nord Stream II jest obecnie jednym z głównych punktów rosyjskiej strategii energetycznej, a jego celem jest zwiększenie eksportu gazu ziemnego do UE. W UE wyrażane są obawy, czy projekt ten nie jest sprzeczny ze strategią UE dotyczącą unii energetycznej w zakresie dywersyfikacji dostaw gazu. EKES uważa, że najważniejszą rolą Komisji jest dokonanie starannej oceny projektu Nord Stream II oraz jego zgodności z dorobkiem UE, w tym z trzecim pakietem energetycznym, jak również z celami strategii dotyczącej unii energetycznej, w szczególności pod kątem dywersyfikacji źródeł energii, dostawców i tras przesyłu.

3.2.3. Przy uzgadnianiu wspólnego stanowiska UE względem projektu Nord Stream II muszą zostać uwzględnione interesy wszystkich państw członkowskich. Aspekty komercyjne projektu nie powinny być jedynym czynnikiem rozważanym przy podejmowaniu decyzji, w szczególności z uwagi na tendencję Rosji do wykorzystywania energii jako narzędzia osiągnięcia celów geopolitycznych.

⁽¹⁾ 1) Opinia EKES-u w sprawie roli UE i jej stosunków z Azją Środkową oraz udziału społeczeństwa obywatelskiego (Dz.U. C 242 z 23.7.2015, s. 1).
2) Opinia EKES-u w sprawie strategii ramowej na rzecz unii energetycznej (, Dz.U. C 383 z 17.11.2015, s. 84).
3) Opinia EKES-u w sprawie: „Energia czynnikiem rozwoju i pogłębienia procesu przystąpienia Bałkanów Zachodnich do UE” (Dz.U. C 32 z 28.1.2016, s. 8).
4) Opinia EKES-u w sprawie zapewnienia ważnych towarów importowych dla UE poprzez aktualną politykę handlową UE i inne powiązane polityki (Dz.U. C 67 z 6.3.2014, s. 47).
5) Opinia EKES-u w sprawie umów międzyrządowych w dziedzinie energii między państwami członkowskimi a państwami trzecimi (Dz.U. C 68 z 6.3.2012, s. 65).
6) Opinia EKES-u w sprawie zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego we wprowadzenie przyszłej wspólnoty europejskiej w zakresie energii (Dz.U. C 68 z 6.3.2012, s. 15).
7) Opinia EKES-u w sprawie wymiaru zewnętrznego europejskiej polityki energetycznej (Dz.U. C 182 z 4.8.2009, s. 8).

3.3. Cennym partnerem UE na arenie międzynarodowej jest Norwegia, z którą łączą nas wspólne cele polityczne, również w sektorze energetyki. Norwegia, jako strona Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym, jest częścią unijnego rynku wewnętrznego.

3.3.1. Znaczenie wymiaru północnego będzie prawdopodobnie wzrastać, podobnie jak nasili się współpraca w regionach północnych w odniesieniu do pól naftowych i gazowych na Oceanie Arktycznym. Niemniej jednak należy położyć szczególny nacisk na delikatną kwestię środowiska, jeżeli i gdy przedsiębiorstwa zaczną poważnie poszukiwać potencjalnych zasobów na tych obszarach.

3.4. Współpraca energetyczna UE z partnerami z południowej i wschodniej części regionu Morza Śródziemnego nabrała nowego impetu wraz z niedawnym ustanowieniem platform regionalnych obejmujących gaz, energię elektryczną, odnawialne źródła energii i efektywność energetyczną. Zgodnie z założeniami platformy te mają być instrumentem ułatwiającym i usprawniającym współpracę w dziedzinie energetyki.

3.5. Uznając Azję Środkową za bogaty w źródła energii region o strategicznym znaczeniu, Unia Europejska zobowiązała się do nawiązania trwałych i stabilnych stosunków z tym regionem. Jak stwierdzono w konkluzjach Rady do Spraw Zagranicznych w sprawie strategii UE wobec Azji Środkowej, przyjętych w dniu 22 czerwca 2015 r., UE wzywa do zacieśnienia powiązań energetycznych, co powinno przyczynić się do wzajemnego bezpieczeństwa energetycznego.

3.6. Połączenie regionu Morza Kaspijskiego z rynkiem UE za pomocą południowego korytarza gazowego otworzy nowe możliwości dla handlu gazem ziemnym oraz przyczyni się do realizacji celu UE w zakresie dywersyfikacji dostaw. Głównym elementem połączenia międzysystemowego będzie gazociąg transanatolijski (TANAP), wraz z gazociągiem transadriatyckim (TAP).

3.7. Coraz ważniejsze miejsce w strategii unijnej zajmują stosunki w dziedzinie energetyki ze Stanami Zjednoczonymi, czego odzwierciedleniem jest Rada ds. Energii UE–USA. Stany Zjednoczone korzystają obecnie z niskich cen gazu w związku z wydobyciem gazu ze źródeł niekonwencjonalnych. UE powinna skorzystać z okazji i zachęcać do rozwoju transatlantyckiego handlu skroplonym gazem ziemnym (LNG), gdyż znacznie przyczyniłoby się to do dywersyfikacji dostaw energii.

3.7.1. Transatlantyckie partnerstwo handlowo-inwestycyjne (TTIP) mogłoby stać się ważnym narzędziem propagowania m.in. transatlantyckiego bezpieczeństwa energetycznego. EKES wzywa strony do podjęcia wszelkich wysiłków na rzecz odpowiedniego uwzględnienia kwestii energetycznych w tym porozumieniu.

3.8. Bezpieczeństwo energetyczne UE jest blisko związane z kwestiami dotyczącymi energii w jej sąsiedztwie, co oznacza, że UE powinna kontynuować wspólne działania ze swoimi sąsiadami oraz rozszerzać zakres wzajemnie korzystnej współpracy.

3.8.1. EKES apeluje do Komisji o dalsze umacnianie Wspólnoty Energetycznej, zwłaszcza jeżeli chodzi o wdrażanie unijnego dorobku w obszarze energetyki w odniesieniu do umawiających się stron⁽²⁾.

3.8.2. Kluczowym celem Wspólnoty Energetycznej jest rozszerzenie wewnętrznego rynku energii UE. UE musi w dalszym ciągu zacieśniać współpracę z sąsiednimi krajami oraz ich społeczeństwami obywatelskimi w celu utworzenia rzeczywistego ogólnoeuropejskiego rynku energii. EKES z zadowoleniem przyjmuje wniosek Komisji w sprawie rozporządzenia dotyczącego bezpieczeństwa dostaw energii, które bezpośrednio uwzględnia państwa należące do Wspólnoty Energetycznej.

3.9. W związku ze zniesieniem międzynarodowych sankcji nałożonych na Iran UE musi wykorzystać okazję i ponownie nawiązać stosunki w zakresie energii z tym krajem, biorąc pod uwagę rolę, jaką Iran może potencjalnie odegrać w dywersyfikacji źródeł dostaw energii do UE.

3.10. Unia powinna również przyspieszyć i zwiększyć wysiłki zmierzające do wzmocnienia solidnego partnerstwa z innymi, różniącymi się, lecz ważnymi, państwami trzecimi, takimi jak Kanada, Turcja i Algieria. EKES wyraża zadowolenie z powodu nawiązania dialogów wysokiego szczebla z tymi krajami w 2015 r.

⁽²⁾ Umawiające się strony to Albania, Bośnia i Hercegowina, Kosowo, była jugosłowiańska republika Macedonii, Mołdawia, Serbia i Ukraina.

3.11. Kwestie związane z energetyką powinny być odpowiednio uwzględniane w umowach handlowych z krajami trzecimi. Ponadto umowy energetyczne z dostawcami będącymi państwami trzecimi muszą być w pełni zgodne z przepisami unijnymi oraz zasadami dotyczącymi bezpieczeństwa energetycznego.

4. Znaczenie mówienia jednym głosem i jednolitego podejścia do kwestii energetycznych

4.1. Dnia 20 lipca 2015 r. Rada do Spraw Zagranicznych zatwierdziła plan działania w sprawie dyplomacji energetycznej mający na celu wzmocnienie zewnętrznego wymiaru strategii na rzecz unii energetycznej. Celem planu jest wzmocnienie wspólnych wypowiedzi, aby umożliwić UE mówienie jednym głosem w głównych kwestiach dotyczących energii oraz osiągnięcie celów w zakresie energii w duchu solidarności i z poszanowaniem wspólnych interesów zamiast dokonywania renacjonalizacji polityki energetycznej.

4.1.1. Kluczowe aspekty planu działania w sprawie dyplomacji energetycznej obejmują wsparcie dyplomatyczne dla dywersyfikacji źródeł energii, dostawców i dróg transportu, lepszą współpracę z krajami tranzytowymi (zwłaszcza Ukrainą) oraz kluczowymi partnerami energetycznymi będącymi państwami trzecimi, dalsze umacnianie Wspólnoty Energetycznej i utrzymanie strategicznego zaangażowania UE w związane z energią inicjatywy wielostronne.

4.2. Na mocy decyzji przyjętej przez Parlament i Radę w dniu 25 października 2012 r. ustanowiono mechanizm wymiany informacji w odniesieniu do umów międzyrządowych, aby zapewnić jasność i przejrzystość prawną umów, a także zgodność ich zapisów z prawem unijnym. W lutym 2016 r. Komisja przedłożyła wniosek dotyczący usprawnienia istniejącego mechanizmu.

4.2.1. EKES pochwała próby podjęte w celu zapewnienia zgodności z przepisami i przejrzystości umów unijnych ze stronami trzecimi⁽³⁾ i zamierza poprzeć usprawnienie obecnego mechanizmu wymiany informacji.

4.3. UE powinna nadal konsekwentnie dążyć do upowszechniania i stałego doskonalenia norm dotyczących bezpieczeństwa środowiska i bezpieczeństwa jądrowego w państwach trzecich.

4.3.1. Szczególną uwagę należy poświęcić elektrowniom jądrowym budowanym przez państwa trzecie w pobliżu granic UE (np. elektrowni jądrowej w Ostrowcu na Białorusi, która nie spełnia wymogów konwencji z Espoo). UE powinna wskazać państwom trzecim konieczność zapewnienia ogólnego bezpieczeństwa tego typu projektów zgodnie z Konwencją bezpieczeństwa jądrowego MAEA oraz innymi odpowiednimi umowami międzynarodowymi. Komisja powinna zwiększyć wysiłki w celu zapewnienia, aby państwa, które wyraziły zgodę na przeprowadzenie testów wytrzymałościowych w swoich elektrowniach jądrowych zgodnie z zasadami UE, wywiązały się z tego zobowiązania możliwie jak najszybciej. Ponadto należy ograniczyć dostęp do UE energii wytwarzanej w elektrowniach, które nie spełniają wszystkich warunków bezpieczeństwa.

5. Wpływ silnego wewnętrznego systemu energetycznego

5.1. Silny wewnętrzny system energetyczny przekłada się bezpośrednio na silną pozycję w stosunkach zewnętrznych. Dlatego też UE powinna dążyć do usprawnienia swego wewnętrznego podejścia do kwestii energetycznych.

5.2. Strategia dotycząca unii energetycznej jest kluczową inicjatywą mającą na celu stworzenie wspólnej odpowiedzi UE na wyzwania energetyczne. Bezpieczeństwo energetyczne jest podstawą dobrobytu gospodarczego i społecznego UE; za zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego odpowiedzialni stają wspólnie: państwa członkowskie, producenci energii, odbiorcy, kraje tranzytowe i wspólnota międzynarodowa, i wszyscy oni są zaangażowani w dzisiejsze zglobalizowane rynki energii.

5.2.1. Jednym z głównych filarów unii energetycznej jest usprawnienie wzajemnych połączeń międzysystemowych między państwami członkowskimi oraz pełne wdrożenie dorobku w zakresie wewnętrznego rynku energii. Pełna integracja wewnętrznego rynku UE spowoduje zwiększenie konkurencji wśród dostawców energii, co z kolei może prowadzić do lepszych cen dla konsumentów końcowych.

⁽³⁾ Zob. przypis 1, pkt 5.

5.2.2. Coraz powszechniej dostępny w skali światowej staje się skroplony gaz ziemny (LNG), co stwarza UE nowe możliwości dywersyfikacji dostaw gazu. Dlatego też należy wzmacniać i rozwijać wewnętrzną infrastrukturę LNG. W tym kontekście EKES pochwała przyjętą przez Komisję w lutym 2016 r. strategię magazynowania LNG i gazu.

5.2.3. Pełna integracja w UE oznacza likwidację wysp energetycznych. EKES podkreśla konieczność pełnej integracji sieci i systemów energetycznych wszystkich państw członkowskich w ramach wewnętrznego rynku UE zarówno przez budowę fizycznej infrastruktury, która pozwoli połączyć sieci, jak i przez ostateczne rozwiązanie problemu synchronizacji trzech państw bałtyckich⁽⁴⁾, jako że działanie ich sieci elektroenergetycznych jest obecnie uzależnione od operatora będącego państwem trzecim (Rosja).

5.2.4. Należy utrzymać konkurencyjność unijnych producentów energii. Należy wprowadzić równe warunki działania dla producentów energii z Europy i spoza Europy, aby zapewnić stosowanie unijnych zasad konkurencji przez wszystkich uczestników rynku energii.

6. Przyszłościowa polityka energetyczna jako istotny czynnik w kontekście stosunków zewnętrznych

6.1. Odnawialne źródła energii nie tylko stanowią dla UE bezpośrednią szansę na zmniejszenie zależności od importowanych paliw kopalnych, lecz także umożliwiają nadanie wewnętrznej produkcji energii charakteru bardziej zrównoważonego. EKES uważa rozwój odnawialnych źródeł energii za jedno z najważniejszych działań pod kątem zapewnienia bezpieczniejszej przyszłości energetycznej. UE nie powinna jednak spocząć na laurach i powinna dołożyć wszelkich starań, by utrzymać wiodącą pozycję w tej dziedzinie. Ponadto urzędnicy UE powinni zachęcać państwa trzecie do wyznaczenia sobie ambitnych celów w zakresie energii odnawialnej.

6.1.1. UE już teraz przyjmuje perspektywę wykraczającą poza 2020 r. i ustanowiła jeszcze bardziej ambitne cele na 2030 r. Wspólny cel w postaci uzyskiwania co najmniej 27 % energii ze źródeł odnawialnych nakładałby na państwa członkowskie wymóg zwiększenia współpracy na szczeblu regionalnym, co prowadziłoby do dalszej konsolidacji unijnego sektora energetycznego.

6.1.2. W kontekście łagodzenia zmiany klimatu EKES pochwała porozumienie COP21 oraz zobowiązanie UE do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych o co najmniej 40 % (w stosunku do poziomów z 1990 r.) do 2030 r., zgodnie z ramami polityki energetyczno-klimatycznej. UE powinna nie tylko zachęcać swych partnerów do aktywnego działania w tej dziedzinie, ale w razie potrzeby oferować też praktyczną pomoc.

6.1.3. Zdecentralizowane wytwarzanie energii oraz spółdzielnie energetyczne mogą przyczynić się do realizacji celów UE w zakresie klimatu i energii. Umożliwia to większym grupom społeczeństwa działanie na rzecz niezależności energetycznej i bezpieczeństwa energetycznego w swoich krajach oraz w całej UE. Z tego względu należy przyjąć najlepsze praktyki w dziedzinie gospodarnych sposobów zużycia energii i jej produkcji własnej.

6.2. Efektywność energetyczna również jest bezpośrednim sposobem rozwiązywania problemu wysokiego unijnego importu energii. Cel zakładający poprawę efektywności energetycznej o co najmniej 27 % w całej UE (poziom taki sam jak w przypadku odnawialnych źródeł energii) wyznaczono na 2030 r., a Komisja Europejska podejmuje wysiłki na rzecz wdrożenia zasady „najpierw efektywność energetyczna”. W konsekwencji unia energetyczna nadal będzie promować lepszy dostęp do instrumentów finansowania służących efektywności energetycznej, zwłaszcza w dziedzinie transportu i budownictwa, oraz zachęcać państwa członkowskie do przypisania efektywności energetycznej kluczowej pozycji w ich strategiach politycznych.

6.3. Utrzymywanie postępu technologicznego w dziedzinie wytwarzania energii i jej inteligentnej dystrybucji wymaga zapewnienia odpowiednich zasobów na badania i rozwój. Jest to szczególnie istotne w przypadku energii ze źródeł odnawialnych, gdzie celem jest zagwarantowanie jej oszczędnego i niezawodnego wytwarzania. Ponadto należy nadal rozwijać najnowocześniejsze technologie, takie jak wykorzystanie wodoru, ogniw paliwowych i syntezy jądrowej w produkcji energii.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 228 z 22.9.2009, s. 84.

6.4. EKES apeluje, by UE odgrywała wiodącą rolę w znajdowaniu zrównoważonych rozwiązań problemów energetycznych w krajach rozwijających się przez inicjatywy i strategie polityczne skierowane na zwiększenie pomocy finansowej, technicznej i prawnej. Podstawowym narzędziem rozwijania współpracy z krajami rozwijającymi się powinno być wspieranie kształcenia i szkolenia w pokrewnych dziedzinach.

7. Społeczeństwo obywatelskie – aktywny uczestnik stosunków zewnętrznych w dziedzinie energii

7.1. Konsumenci oczekują, by energia była łatwo dostępna i sprzyjała konkurencyjności przemysłu. EKES wzywa zatem Komisję i rządy krajowe do włączenia społeczeństwa obywatelskiego, partnerów społecznych i organizacji konsumenckich w kwestie związane z energią oraz do prowadzenia otwartego dialogu. Przyczyniłoby się to w znacznym stopniu do lepszego rozumienia aktualnych problemów dotyczących energii.

7.1.1. Ubóstwo energetyczne jest kwestią globalną, która nie może zostać pominięta ani w polityce wewnętrznej, ani w polityce zewnętrznej UE. Konieczne jest wyciągnięcie ręki do najbardziej potrzebujących.

7.2. Społeczeństwo obywatelskie powinno wykazać więcej inicjatywy w procesie kształtowania polityki energetycznej. EKES z zadowoleniem przyjmuje wspólną deklarację podpisaną przez platformę społeczeństwa obywatelskiego UE–Ukraina w dniu 11 lutego 2016 r., której celem jest wzmocnienie roli społeczeństwa obywatelskiego i przygotowanie zaleceń dotyczących praworządności dla właściwych organów.

7.2.1. Kwestie dotyczące energii powinny figurować w porządkach obrad międzynarodowych posiedzeń EKES-u, jak również powinny być istotnym zagadnieniem w debacie ze społeczeństwem obywatelskim krajów partnerskich.

Bruksela, dnia 28 kwietnia 2016 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Georges DASSIS
